

МЕТОДИ ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПЕРСПЕКТИВ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

©Яковлєв А.І., 2017

Така проблема є актуальною в зв'язку з обмеженістю коштів і часу. В Україні накопичений чималий досвід у цьому напрямі. До них відносяться роботи В.М. Гесця та ін. [1], Л.І. Федулової та ін. [2], О.В. Михайленко та ін. [3], Каплана Р. та Нортон Д.П. та ін. [4]. Однак вони потребують подальшого удосконалення, що й визначило тему даної доповіді.

Пропонується визначення пріоритетів інноваційного розвитку провадити через розрахунок ефекту від створення інноваційних робочих місць, а конкретно через створення одного робочого місця. Загальний ефект розраховується як множина ефекту від створення одного робочого місця на їх кількість, що матимуть місце при впровадженні інновацій у конкретних видах виробництва. При цьому порівнюватимуться результати від створення одного робочого місця з витратами на його створення на основі застосування концепції вигоди-витрати. Результати (вигоди) полягатимуть у одержанні прибутку від роботи одного працюючого, зниження питомих умовно-постійних витрат у собівартості продукції в результаті збільшення обсягів виробництва від діяльності одного працівника.

У якості показника ефективності приймається чиста поточна вартість (ЧПВ) або чистий грошовий дохід (ЧГД), що широко використовується при оцінці нововведень у міжнародній практиці.

Витрати полягатимуть у розрахунку величини коштів, необхідних для створення одного робочого місця. Їх визначення має певні складності, бо на сьогодні в Україні не має офіційних нормативів такого роду.

Подібний аналіз було виконано нами. В результаті вивчення зарубіжних джерел встановлено, що в середньому вартість створення одного робочого місця K_1 в національному господарстві можна прийняти у розмірі 15, 4 тис. €. Що стосується створення інноваційних, високопродуктивних робочих місць, то для них можна скористатися рекомендаціями фахівців ЦДНТПіІН ім. Г.М. Доброва. Згідно їх розрахунків можна в середньому прийняти цифри у 250 тис. грн. та 400 тис. грн. для більш досконалих інновацій.

Пропонуємий методичний підхід побудований на основі, що ефект від створення нових робочих місць спостерігатиметься у трьох сферах, а саме: а) у суб'єктів підприємництва; б) населення; в) держави.

Такі види ефектів пропонується визначити наступним чином. 1. Ефект суб'єктів підприємництва: а) Збільшення прибутку залучення на одного працюючого. б). Зменшення накладних (умовно-постійних) витрат на одиницю випускаємої продукції в результаті праці одного робітника на одному знов створеному робочому місці. 2. Ефект трудівників полягає в збільшенні доходів за рахунок виплати заробітної плати з нарахуваннями. 3. Ефект держави полягає: а). В збільшенні надходження податків з заробітної плати та прибутків при збільшенні зайнятості на одного працюючого. Податки збираються як з фізичних, так із юридичних осіб. б). Зростання надходжень податків на додану вартість. в). Зменшення допомоги по безробіттю. г). Збільшення зростання споживання домашніх господарств при зростанні доходів сімей. Згідно статистичних даних, співвідношення зростання споживання домашніх господарств при зростанні доходів працюючих у теперішній час складає в Україні $\gamma=0,75$.

З метою проведення достатньо аргументованих розрахунків, які охоплюють значну долю прибуткових галузей національного господарства, в якості об'єктів дослідження обрані: 1) національне господарство; 2) сільське господарство; 3) промисловість. Враховуючи, що найбільша доля прибутку надходить з промисловості, проаналізуємо цю галузь найбільш докладно. У самій

промисловості розглянуті її галузі, завдяки роботі яких формується найбільша частка прибутку. До них відносяться такі галузі промисловості: 1) добувна; 2) машинобудування; 3) харчова.

Згідно проведених розрахунків в національному господарстві в цілому ефект від впровадження інновацій досягається практично через 9 років без використання амортизаційних накопичень в якості джерела фінансування інвестицій. Відповідно при цих умовах впровадження інновацій в національному господарстві – неефективно.

Розрахунки свідчать, що при використанні 0,5 частки амортизації позитивний ефект досягатиметься на 5-му році реалізації інновацій, при використанні її повної величини – через 4 роки. Тобто використання амортизаційних накопичень покращує кінцеві результати, але в разі застосування інновацій, які не збільшують продуктивність праці та, відповідно, обсяг реалізації, ефект від застосування нововведень – невеликий.

Прийнятна ефективність нововведень матиме місце при збільшенні продуктивності інновацій у півтора рази і використанні 0,25 частки амортизаційних накопичень на рефінансування нововведень, а також при зростанні продуктивності інновацій у 2 рази – навіть без використання амортизаційних відрахувань за їх призначенням.

Кращі результати матимуть місце у промисловості і таких її галузях як машинобудування, добувна та харчова промисловості. Розвиток останньої призведе до збільшення валютних надходжень при продажі високоякісної української харчової продукції за кордон. Зростання обсягів виробництва в цілому викликатиме збільшення доходів працюючих і відповідно, зростання купівельної спроможності трудівників, що сприятиме збільшенню попиту на продовольчі товари на внутрішньому ринку. Це, у свою чергу, сприятиме вирішенню важливої соціальної задачі, а саме поліпшенню здоров'я нації, збільшенню тривалості життя людей, і, відповідно, зростанню продуктивності праці працездатної частини населення.

Наші розрахунки свідчать, інноваційний розвиток сільського господарства може принести найбільш позитивні результати у порівнянні з іншими галузями.

Ще одним визначальним фактором необхідності пріоритетного розвитку сільського господарства свідчать прогнози про наближення у світі у найближчий час продовольчої кризи. Це зумовить зростання прибутку галузі, як і галузі харчового виробництва, при збільшенні поставок за кордон українських предметів харчування та компонентів для їх виробництва. Тому дану галузь можна вважати пріоритетною для вкладання коштів на інноваційні перетворення. Тим більш, що для досягнення високих результатів в сільському господарстві потрібні менші фінансові вкладення, ніж у промисловості.

Отже, пріоритет інноваційного розвитку у теперішній час слід віддати сільському господарству, а в промисловості – добувній, харчовій та машинобудівним галузям.

Як свідчать розрахунки, процес широкого впровадження інновацій потребує чималих грошей і часу і не може здійснитись швидко. Для його реалізації необхідно виконати чимало передумов, основні з яких окрім перелічених у даній статті вище, полягають у наступному:

1. Нововведення повинні бути не тільки високопродуктивними, а й високоякісними з високим рівнем надійності, бо виходи з ладу високо продуктивної техніки приводять до її простоїв і, відповідно, до великих втрат у безперервному виробництві.

2. З метою забезпечення конкурентоздатності інновацій у світовій економіці спостерігається тенденція зростання якості продукції при зниженні витрат на її виробництво.

1) В.М. Геєць. Інноваційні перспективи України / В.М. Геєць, В.П. Семиноженко. – Х.: Константа, 2006. – 262 с.

2) Федулова Л.І. Стратегії соціально-економічного розвитку України / Л.І. Федулова / ред. . – К.: ІЕП НАНУ, 2011. – 656 с.

3) Михайленко О.В. Теоретико-методологічні засади розроблення стратегій розвитку соціально-економічних систем // в кн. Технологічний імператив стратегії соціально-економічного розвитку України. Підрозділ 3.1. – К.: НАНУ, ІЕП, 2011. – с. 151-169.

4) Каплан Робертс. Нортон, Девид П. Сбалансированная система показателей / пер. С англ. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», – 2004. – 320 с.